

בבית ציפורה ואריה פרידמן לבוב בחיפה

מפי אריה בן-גוריון 1966

ציפורה - הבת הצעירה בין חמשת בני **אביגדור גרין**, האב בפלונסק. 1907, מספר שנים לאחר עליית אחיה דוד לארץ ישראל, ואמא אז בת 17, פנתה במכתב לאחיה, שיעזור גם לה לעלות.

להפתעתה, התשובה הייתה שלילית, כי האח שבארץ תאר את 6 שנות סבלו הגופני ואת כל זאת רצה לחסוך מאחותו הצעירה אותה אהב. (על כך חזר וסיפר ברטט בדברי פרידתו על קבר אמא בבית השיטה).

אבא **אביגדור** שלח אותה לברלין ללמוד גנת בפסטלוצי-פרבל-האוס. בעיר האוניברסיטאות של ברלין, פגשה בסטודנט לרפואה, במי שעתיד היה להיות בעלה ואביהם של **אריה ועמנואל**. שמו היה **משה** ושם אמא **ציפורה**. אמא ראתה בצרוף שני שמות אלה סמליות רבה.

ב- 1913 עברו לרוסיה. הבעל הרופא הצעיר היה לרופא מחוזי ממשלתי שנהנה מאמון השלטונות הודות לחריצותו, צניעותו וכושרו כרופא מנתח. ד"ר משה קוריטני היה יושב ראש אגודת הספורט היהודית - מכבי. ב- 1916 נולד הבן הבכור **אריה**.

כעבור שנה פורצת המהפכה הרוסית, שנה לאחר מכן נולד עמנואל.. אווירת המהפכה והקונטר-מהפכה נעשתה דחוסה מיום ליום, משהו נזדעזע בשלוח המדומה של המשפחה. בפברואר 1920 נרצח האב בקליניקה שבביתו. אמא מחליטה לעקור ולברוח וכל זאת במציאות של אנרכיה, שוד בדרכים וברכבות, מחלות ורעב. גם במרי גורלה לא נטשוה ידידים. נמצא בקטרילוג שהסכים ללמדה קורס מזורז במקצוע, שיספיק כדי קיום לה ולשני ילדיה.

ב- 1921 תוך כדי הנדודים, בא מברק **מדיד**: ילדיך ילדי, צרתך צרתי - עלי!

מרוסיה הקומוניסטית לא נותנים לצאת. אמא מנצלת את זכות היותה אחות רחמניה, וכך היא סודרה ללוות רכבת יתומים אל הגבול הפולני. שם חיכה לה אביה **אביגדור**.

בורשה זכתה אמא להתקבל כאחות לפרסונל הרפואי של בית החולים של ד"ר **סולוביצ'יק**.

רופא זה נהג לומר: "אם יש לך מלחמה עם מלאך המוות - אצבעותיה של פייגלה יצילוך"

במאי 1922 עלתה אמא לארץ, עם ילד על הידיים, ומיד נתקבלה לעבודה בקופת חולים בתל-אביב הקטנה, בצריף צנוע על החולות. על תקופה זו הייתה נוהגת לומר: "אני מאושרת שאני בארץ, שיש לי עבודה מקצועית, שאני יכולה להביא תועלת לפועלים עבריים".

בראשית שנת 1924 התקינו הבריטים שדה תעופה בקלנדיה היא עטרו. היישוב כאן היה מעורב יהודים בערבים. אמא נשלחה להיות האחות והרופא במרפאת שדה התעופה ובתנאים חלוציים ביותר.

מעטרות לירושלים. כאן למדה את דרכי הטיפול של טיפת חלב. מירושלים להר הכרמל-אחוזה, ראשיתו של יישוב יהודי בכרמל הגדול היפה והמפוזר. ללא כבישים, ללא תחבורה.

אחות וחובשת יחידה ביום ובלילה, רגלי, לעזרת כל קריאה. מן הכרמל אל ראשית סניף קופת חולים שברחוב המדרגות, בין העיר התחתית לראשיתו של הדר הכרמל היהודי. כאן עבדה כאחות עם ד"ר קָתֶר, ד"ר וונדרליך, ד"ר וייסר וד"ר פינקנזון.

בחיפה, לאחר 7 שנות אלמנות ונדודים, אמא פוגשת באמן והמורה **פרידמן לבוב**, מי שעתיד להיות שותפה לחיים עשירים משך 26 שנים. שתי המשפחות מתאחדות וגדלות:

3 ילדים: 2 בנים ובת, **רות ואריה** כבני 11, **ועמנואל** בן 9.

שני ההורים עובדים לקיומה של המשפחה; פרידמן לבוב. כמורה לזמרה, כמנצח על מקהלת הפועלים, כאמן בפתוח הקול, ואמא דואגת לבית

ולמשפחה בנוסף ליום עבודתה כחובשת. היה זה בית של פנים וחוץ, מסודר ומסביר פנים, חמים וידידותי, כך כל השנים עד ימיהם האחרונים של שני ההורים.

בית הספר לנגינה, המוסד המוסיקלי הראשון בחיפה בהנהלתו של פרידמן לבוב מתמקם בדירתנו. עם הזמן באות גם השמחות המשפחתיות: סיום בית הספר הריאלי, **רות** יוצאת להשתלמות כפסנתרנית בווינה, **אריה** יוצא לקיבוץ, **עמנואל** מסיים את האוניברסיטה ומתגייס לצבא הבריטי במצרים. כאן הוא רוכש ראשית ענינו ומגעו למדע הבליסטי, לתיאוריה של התעופה. כל ספר מארבעת הספרים הגדולים שכתב על ההיסטוריה של התעופה בעולם, ראו אור זה אחר זה. היה חג ושמחה מיוחדים לאמא, שמחה בה שיתפה את כל ידידי הבית.

היה זה מקרה מוצלח שגם אמא וגם פרידמן לבוב הייתה להם תכונה משותפת דומה: הנכונות לעזור לזולת כל אחד בדרכו שלו. במאורעות 39 - 36, בראשית המאבק נגד הבריטים היה פרידמן לבוב מאושר לצאת ולהגיע בלילות לעמדות הבחורים בכרמל, בפרברי חיפה ובעמקים. בלילות שבת ולילות חול - לבוא ולשיר להם ואתם, לשמח את ליבם ולגרש את מועקת החושך ובכך לתרום חלקו לעמידת הישוב במצור, במאורעות ובמלחמה. בדרך דומה נהגה אמא בעזרתה לאמהות צעירות שנתאלמנו או שנאלצו להישאר מנותקות מבעליהן, בעזרה לחינוך ילדיהן, בהדרכת עולות מארצות המזרח ובקליטת ילדי פליטים מאירופה.

ב-1946, לאחר 24 שנות עבודה רצופות בקופת חולים, אמא יוצאת לפנסיה ומאז היא מתמסרת לפעילות ציבורית: בארגון אמהות עובדות, באמנה, במפלגה. חונכנו בבית שהיה תמיד פתוח, שהייתה בו אוזן קשבת לעידוד ועזרה לכל אדם בכל מצב, שהפעילות למען הזולת הייתה אורח חיים. חיוכה של אמא וזמרתו של פרידמן לבוב. היו התמונה והצליל הקובעים את אווירת הבית.

ציוני שמחה משפחתיים הצעירו את נשמתם והבעת פניהם של השניים כגון אות חתונה של הבן בבית השיטה, הולדת נכד ונכדה, כשם שצער וגורל התביעו את קמטיהם בלב ובפנים. עד לאותו בוקר גורלי של טו' בשבט 1955, כאשר נפטר בנשיקה בעלה ושותפה לחיים, אריה פרידמן לבוב.

הצער והיגון גברו עם פטירת אחיה הבכור **מיכאל**, אמא אהבה את המשפחה הרחבה ואהבה את פגישותיה עמם. **מיכאל** ובנותיו עם בנימין וישרוליק ובניו יבדלו לחיים ארוכים, עם **דוד** ופולה בניהם ונכדיהם.

